

Lesson 39

Sara' talanggalin

Paglappas 32

Assalamu alaikum me' bagayku mapakalehin. Tiya' ku katakdilan we' Tuhanin magaka-aka si ka'am. Iye Tuhan po'on kasanyanganin. Kabaya'annen, we' kēmon me' a'ahin tasabutde duk maglilla' nuhut lān bakas minemesnen, supaya a'ahin makajari kinimatan bentel we' ne duk supaya siye sinakup dem kasanyanganne te'edin salama-lama. Sinna kami we' makajari kami magpakale balik si ka'am ellew inin programabi inēnan “*Lānin duk a'ahin manjari bentel si matahan Tuhan*”.

Si me' tellu lesson dehelluhin takaleta bang sa'ingge pamissā Tuhanin si me' a'a Isra'el amban diyata' Punu Sinaihin amban diyalem ebbut duk lugung duk lalat, bu pangurungne si siye me' sara'ne **masutsihin**. Takaleta isab we' da'ak Tuhanin siye maghinang **pagkurbanan** la'i si po'on Punu Sinai duk magkurban hayep ga' niya' salla'ne.

Ine jānnen hangkan Tuhanin nganda'ak magkurban hayep? Nganda'ak Tuhanin sa iyan pegge' bentel iye duk pina'in dem sara'ne masutsihin: “*Sasuku mangalanggalan dambuwa' hadja panganda'akan sara'in bisan ne tuhutne sinduwehin, talanggalanne ne kēmon sara'in.*” “*...Sasuku magdusehin, langgalanne sara' Tuhanin... tumbas si me' a'a magdusehin, matey siye!*” (Yakub 2:10; 1 Yahiya 3:4; Roma 6:23) Pegge' ga'i takole' me' a'a Isra'elin nuhut kēmon panganda'akan Tuhanin subey siye magkurban si Tuhan me' hayep ga' niya' salla'ne, supaya me' hayep ga' niya' dusenen matey **ganti'** a'a madusehanin. Matey hayepin supaya a'a madusehanin ga'i subey matey. Inin poreba Tuhanin we' bentel iye duk ga'i hadja iye maka'ampun duse bang a'ahin nuley hadja maghinangan hāp. Ampun Tuhanin hadja dusehin, bang niya' kurban ga' niya' salla'ne matey ganti' a'ahin.

Lesson ellew inin inēnan “**Sara' talanggalin**”. Masa istori inin, la'i pe Nabi Musa duk me' bangsa Isra'elin magkampu tapit si Punu Sinai si lahat toho' manamal. Na, payamante ne isab bang ine mapalabey si siyehin pag ubus pangurung si siye me' Sempū' Sara' we' Tuhanin. Matsa ne kite bi amban dem kapitulu duwempukampat si jūd Paglappas.

Pa'in Kitabin:

(Paglappas 24) ¹² Pa'in TUHANIN pu si Musa, “*Pitu kew si aku padiyata' punu duk tu'u kew dahu', urungante kew batu papan bakas*”

panulatanku me' sara'in duk panganda'akanku panolo' me' a'ahin."

¹³ *Ubus hap pī ne si Musa magtuhut duk si Yussa' (si bissā Hibrani ēnnen Yoshua), iye sawe'nen, nagna' mana'ik punu Tuhandin.*

¹⁴ *Pa'inne si me' bahi'in, "Ngagad ka'am tu'u samanta'an ga'i kami tekka balik si ka'am. Tiya' du si Harun duk si Hur tu'u si ka'am. Duk bang niya' magsagga', makajari ka'am pī si siye."* ¹⁵ *Pag pī si Musa padiyata' punu, kadebbunan punuhin we' gabun,* ¹⁶ *duk sahaya TUHANIN padiyawa' pī si Punu Sinai. Diyalem ennem bahangi kadebbunan punuhin we' gabun, ubus bu ellew kapitu'nen ilingan an we' Tuhandin si Musa amban diyalem gabun.* ¹⁷ *Bang si me' a'a Isra'elin sahaya TUHANIN kuwe' bentuk ebbut hadje si punsak punuhin.* ¹⁸ *Ubus pa'asek si Musa dem gabun pamana'ikne punuhin. La'i iye diyata' punu ampatpū' ellew duk ampatpū' sangem.*

Na, padeheng ne dahu' kite bi matsa. Si lesson mapaturulin, bang amban kabaya'an Tuhandin, ayate bang ine pa'in Tuhandin pu Nabi Musa la'i diyata' Punu Sinai diyalem ampatpū' bahangihin. Saguwa' ellew inin, payamante dahu' bang ine mapalabey si me' a'a Isra'elin la'i si kampude si po'on punuhin sasangde mangagad-ngagad katekka Nabi Musa balikin. Kēmon kite bi kata'uhante bi du we' kahunitan kite bi me' tubu' Apu' Adamin ngagad-ngagad samanta'an ga'i takaleta atawa kata'uhante kabaya'an Tuhandin. Mura pe si kite ga'i ne ngagad, ga'i ne tapikilte Lapal Tuhandin duk nuhut di kabaya'anten hadja. Hangkan, me' sōng tabatsate sabab me' a'a Isra'el masaley, importante para si kite bi – importante manamal. Mabaya' Tuhandin **nolo'an kite bi** sabab aka-aka inin.

Si kapitulu tellumpukduwe batsate:

(Paglappas 32) ¹ *Pag kite me' a'ahin we' tiggel si Musa ga'i duwa'i amban diyata' punuhin, patipun siye pī pu si Harun duk pa'inde, "Na, si Musa, bakas bo'one kite bi paluwas amban lahat Misir, saguwa' ga'i kata'uhante bang ine ma'umantag si iyehin. Manjari, hinanganun ne kite bi pagtuhante bi seddili duk niya' panuhutante bi."*

² *Nambung si Harun, pa'inne, "Eddo'un bi me' dumelo bulawan andabin duk anakbin lella-dende duk bo'ohun bi pitu si aku."* ³ *Ubus, kēmon me' a'ahin ānande me' dumeloden duk bo'ode pī pu si Harun.*

⁴ *Eddo'ne bulawan bakas bino'oden duk tunewne duk hinangne limbagan tuhan-tuhan si bentuk anak sapi'. Ubus pag kitede, pa'inde, "O, ka'am, me' bangsa Isra'el, payamanun bi inin. O, tiya' ne limbagan tuhanten bi mamoo kite bi paluwas amban lahat Misirin."*

Tasabutnu ke bang ine hinang me' a'a Isra'elin? Ga' pe tiggel bakas pa'inde, *"Tuhut kami kēmon panganda'akan Tuhandin!"* bu kuwe'itu kitete ne we' langgalande sara' ka'issa'in duk sara' kaduwe behu pangurung

Tuhan si siye mala'i si Punu Sinaihin! Bakas pa'in Tuhanin: Ka'issa': *"Da'a ka'am magtuhan seddili amban aku!"* Kaduwe: *"Da'a ka'am ngahinangan di bi me' patta'-patta' tuhan-tuhan!"* Bu ine hinang me' a'a Isra'elin? Teyikutande Tuhanin bu hinangande diden limbagan tuhan-tuhan kuwe' bentuk anak sapi' kuwe' me' tuhan-tuhan bakas takitede mala'i si Misirin.

Ine jannen hangkan me' a'a Isra'elin magdayi'-dayi' neyikutan Tuhanin duk Lapalnen? Pegge' kabaya'anden we' niya' **tuhan-tuhande makajari takitede duk ta'antande**. Kuwe' siye me' a'a kuwe'itu inin, eddo'de pe ga'i tapikil Lapal Tuhanin saguwa' nuhut a'a duk addatden. Mura du nuhut a'a takite duk mataten, amban nuhut **Tuhan** mangga'i takitehin. Iye jannen hangkan me' tubu' Apu' Adam me' ekkahin, ganti'ande **Lapal Tuhan mato'ohin** duk **pikilan manusiya'** mangga' niya' tantu balinen.

Payamante ne kuwe'itu bang ine mapalabey pag ubus me' a'a Isra'elin ngahinangan dide limbagan anak sapi' bulawan. Pa'in Kitabin:

(Paglappas 32) ⁵ *Pag kite si Harun inin ngahinang iye pagkurbanan si harapan anak sapi' miya'an duk pinasaplag we' ne, pa'inne, "Sumu niya' kādja'an pamahadje TUHANIN".* ⁶ *Pag sa sumuhin donga' me' a'ahin subu-subu pe bu eggasde me' kurbanin duk nōng siye me' kurban pagpasalamat. Ubus ningkolo' siye mangan duk nginum duk kuwat siye nganduhulan kinabaya'anden.*

Takalebi ke bang ine hinang Nabi Harunin? Pa'in Kitabin, *"ngahinang iye pagkurbanan si harapan anak sapi' miya'an duk pa'inne, 'Sumu niya' kādja'an pamahadje TUHANIN'".* To'o ke iyan? Makajari ke me' a'a Isra'elin nambahayang duk mahadje TUHANIN sa miya'an? Bugtu' ga'i! Kata'uhante du we' **ga' palamud Tuhanin si kādja'an duk pagsambahayangde miya'an**. Na, kuwe'itu duma'in hadja langgalande sara' ka'issa' duk kaduwenen, saguwa' katellunen du isab, pa'inne: *"Da'a sabbutun bi ēn TUHANIN bang ga' niya' kagunahanne."* "Tuhan, iye TUHAN Maniya'in! Tuhan, Tuhan, Tuhan!" iye tina'atde duk beheden saguwa' ateyden tala du amban iye. Pagsambahayangde miya'an, ga' niya' gunane. Bissāde sabab Tuhanin ga' niya' baline. Pangampunden duk pasujudden ga' niya' hātine duk maka'astel Tuhanin hadja!

Na, ubuste ne istori miya'an:

(Paglappas 32) ⁷ *Ubus pa'in Tuhanin pu si Musa, "Duwa'i ne kew pī, pegge' me' a'anu bakas bino'onu mapaluwas amban lahat Misirin, magduse ne.* ⁸ ***Magdayi'-dayi' ne siye pateyikut** amban me' bakas panganda'akanku siyehin duk tiya' ne siye ngahinangan dide tuhan-tuhan bentuk anak sapi'. Bakas pasujud ne siye duk magkurban si*

iyē duk pa'inde, 'Inin tuhanbin, O, a'a Isra'el, iyē mamō'o ka'am mapaluwas amban lahat Misirin.' ”⁹ Pa'in Tuhānin pe pu si Musa, “Takiteku du me' a'a inin bu bennal du tuwas kōkden.”¹⁰ Da'a ku pagesun. Astel ku manamal si siye. Paka'atanku siye, ubus bu hinangku me' tubu'nun bangsa hadje.”

¹¹ Saguwa' si Musa māku-māku te'ed si TUHAN, iyē pagtuhannan, pa'inne, “O Tuhan,” pa'inne, “Da'a pagmulka'anun me' a'anun. Bakas tabangnu siye duk balakatnu mahadjehin duk bo'onu siye paluwas amban Misir.”¹² Kaw pa'in me' a'a Misirin, ‘Na, kitebi? Iye tapikil Tuhanden ngahinang la'at si siye duk papateyne siye la'i si me' kapunuhan duk ne siye ga' niya' tu'u diyalem dunya.’ Da'a ne kew astel, pindahun ne pikilannun duk da'a ne papihanun bala' me' a'anun.

¹³ Esseb-essebun me' dara'akannun Ibrahim, si Ishak duk Isra'el. Esseb-essebun me' pananggupnu siyehin panapanu si di ēnnun, pa'innu: ‘Pa'ekkaku me' tubu'nun kuwe' ekkahan pote'an diyata' langitin duk pangurungku me' tubu'nun [lahat Kana'an] bakas pananggupku si siyehin, duk siye depu'nen salama-lama.’ ”¹⁴ Na, pinda Tuhānin ne pikilannen duk ga'i ne pagmulka'anne me' a'annen sa bakas pina'innen.

¹⁵ Ubus, duwa'i ne si Musa amban diyata' punu duk bo'one me' duwe batu papan bakas panulatan panganda'akan Tuhānin keduwe-dengkepak.

¹⁶ Tuhānin dihananne mangahinang me' batu papan iyan duk manulat me' sara'ne diyata'nen. ¹⁷ Pag takale si Yussa' [iyē sawe' si Musahin] we' hidjul me' a'ahin duk magellang, pa'inne pu si Musa, “Niya' helling kuwe' magbono' la'i si kampu.” ¹⁸ Nambung si Musa pa'inne, “Duma'in iyan helling kuwe' bang niya' nganda'ag bu duma'in isab helling kuwe' bang niya' tada'ag; niya' helling maglami-lami takaleku.”

¹⁹ Pag patapit si Musa si kampuhin duk takitene limbagan anak sapi' duk a'a magpansakin, astel iyē manamal duk hinantakan we' ne me' batu papan bino'onen duk **pessa' ne** la'i si po'on punu. ²⁰ Eddo'ne anak sapi' bakas hininangden duk eggasne; ubus bu pinosak-posak we' ne pinagpolbos bu kanat-kanatne diyata' bohe' duk da'akne ininum si me' a'a Isra'elin. ²¹ Pa'inne pu si Harun, “Bakas inumey kew we' me' a'a inin hangkan siye tabo'onu magduse hadje manamal sa miya'an?”

²² “Da'a kew ngamā, Tuwan,” pa'in si Harun. “Kata'uhannu du we' me' a'a inin mura tabo'o si hinangan la'at.” ²³ Pa'inde si aku, ‘Hinanganun kami tuhan-tuhan panuhutan kami. Ga'i kata'uhan kami bang ine ma'umantag pu si Musa mamō'o kite bi paluwas amban Misirin.’

²⁴ Hangkan akahanku si siye, ‘Sine-sine ka'am tege pamulawan, pellusanun bi.’ Ubus pangurungde aku bulawanin, bu teppadanku iyan dem ebbut ubus bu paguwa' ne anak sapi' inin!” ²⁵ Takite si Musa we' me' a'ahin ga'i ne ngatu sinagga', tabo'o ne we' napsuden pegge'

pinasagadan siye we' si Harun bu hangkan pinasayehan ne siye we' me' bantaden. ²⁶ *Manjari nengge si Musa si tarangka kampuden duk pa'inne, "Sine-sine ka'am mabaya' nuhut TUHANIN, pitu ka'am si aku." Ubus kēmon bangsa tubu' si Lebihin pī si iye.* ²⁷ *Ubus pa'inne si siye, "Inin bissā TUHAN pagtuhanan bangsa Isra'elin, pa'inne: 'Kēmon lella subey abitne bessinen. Lumengnan ka'am dem kampu amban dempōng pī si dempōng duk papateyun bi punggina'ibin, bagaybin duk sawe'bi magtapit luma'in.' "* ²⁸ *Hininang we' me' tubu' si Lebihin sa panganda'akan si Musahin, bu ellew miya'an me' tellu ngibu me' a'a mamateyin....* ³⁵ *Ubus bu pinatekkahan we' TUHANIN saki me' a'ahin sabab bakas tahinangden duk anak sapi' hininang we' si Harunin.*

Puwas inin dina'ak Nabi Musa we' TUHANIN makbas batu hinang **duwe batu papan ganti'** me' bakas pinessa'nen. Si me' duwe batu papan inin nulat TUHANIN balik me' **sara'** bakas ilanggalan we' me' a'a Isra'elin. Hadje te'ed duse me' a'a Isra'elin! **Langgalande** ne sara' Tuhan masutsihin. Takite du we' la'at atey manusiya'in. Bisan ekka hāp hininang we' TUHANIN para si me' a'a Isra'elin, mura du siye tahala' amban lān mabentel minemes we' Tuhanin. Eddo'de du nuhut lān seddili, **hinangde ne di āgamade**. Eddo'de du nuhut lān hininangde dihananden. Teyikutande lān minemes we' Tuhanin duk sinna siye si āgama pinene'de dihananden. Sabbutde pe ēn Tuhanin, saguwa' ateyden tala amban Tuhan! Iye jānnen hangkan siye ngahinang bisan limbagan anak sapi', duk sinna siye si bakas hinanganden, duk teyikutande Tuhan ma'ellumin duk mabennalin.

Ine kabaya'an Tuhan pinanolo'an kitehin bi sabab istori inin? Kabaya'an Tuhanin we' mikil kite bi bang sa'ingge kite bi duk iye. Kaw niya' me' sinduwehin tapikilde, pa'inde: "Duma'in ku kuwe' me' a'a Isra'elin. Ga'i du teyikutanku Tuhanin bu nambahayang me' tuhan-tuhan." Ka'u, makapikil sa miya'anin, bugtu' ke we' ga' kew bakas nambahayang si tuhan-tuhan? Kaw ga' niya' limbagan bakas hinangannu dinun. Saguwa' tuhan-tuhanin duma'in hadja limbagan sinambahayang. Ine-ine ne, basta mas importante amban Tuhanin si kite bi, iye ne iyan **tuhan-tuhanten**. Tuhan-tuhanin makajari sin, atawa semmek, magbola, TV, diten (!), a'a seddili, atawa addat a'a dehellu. Niya' isab ngandel si tuhan-tuhanden kuwe' anting-anting atawa andarun. Sinduwehin isab iye tuhan-tuhanden me' addat āgamaden; mas importante si siye we' tuhutde waktu pagsambahayangin duk muwase amban pakale siye si Lapal Tuhanin! **Bisan ine-ine, basta ganti' Tuhanin duk mabennal amban iyehin, iye ne tuhan-tuhanin.**

Bang ka'u, ine atawa sine Tuhan pagtuhanannun? Ine atawa sine te'ed sinambahayangnun, TUHAN Maniya'in atawa tuhan-tuhan? Bang

ēn Tuhanin, si behenu hadja atawa diyalem ateynu? Niya' da bayu' pangilalehan a'a to'o nuhut Tuhanin duk a'a nuhut tuhan-tuhanin. Da bayu' inin **Lapal Tuhanin**. Ine tapikilnu te'edin sabab Lapal Tuhanin? Kata'uhannu ke Lapal Tuhanin? Kahagadnu ke iye? Kalasahannu ke Lapalnen dembūs-būs ateynun? Atawa kuwe' me' a'a Isra'elin kew? Pa'in Tuhanin sabab siye, *“Me' a'a inin, pahadjede ku duk behede saguwa' ateyden ga'i nuhut aku. Ga' **gunane** pagsambahayangde si akuhin pegge' me' pamanolo'den hinang-hinang a'a hadja bu pa'inde amban aku.”* (Mateo 15:8,9)

Bang ka'u, sa'ingge kew? Sine te'ed sinambahayangnun, TUHAN Maniya'in mangurung sara'ne mabentel pu Nabi Musahin? Kahagadnu ke Lapalnen? Atawa sandelnu si me' hinangannu magāgama kuwe' me' a'a Isra'elin? Pa'in Kitabin:

*“Kēmon miya'an umantag si [me' a'a Isra'elin] supaya mintang me' a'ahin. Duk tasulat isab inin dem kitab supaya kite bi ga'i maghinangan kuwe' siye miya'an....Hangkan hep, me' bagayku kinalasahankun, **halli'anun bi te'ed numba me' tuhan-tuhan**. Ka'am iyan me' a'a ta'u mikil.”* (1 Korinto 10:11,14,15) *“Saguwa' me' manayikutan akuhin hawal talewde bininasahin, duk me' mangalebbahan sandelde si akuhin...sasuku maghinangan la'at ...duk ngahinang-ngahinang sawe'ne, duk **numba si me' tuhan-tuhan**...iye suku'den pinapī siye dem ebbut meylang kuwe' luha lamewin.”* (Pinakita'u 21:8) *“Kahagadte bi panaksi' manusiya'in. Pasōng basag panaksi' Tuhanin duk iye inin panaksi' Tuhan sabab [Manimbulin] bakas tapitu... duk ka'urunganne kite bi kata'u hangkan kata'uhante bi ne Tuhan mabennalin....Me' anak-ampuku, **da'a ka'am magtuhan si me' seddili amban Tuhan mabennalin**.”* (1 Yahiya 5:9,20,21)

Na, hāp isab bakas pakale ka'am ellew inin...

Bang programa balik, bang amban kabaya'an Tuhanin, payamante du bang ine palanu Tuhanin, supaya iye patenna' si me' a'a Isra'el madusehanin duk masi pe iye bentel.

Karayaw iledjiki'an ka'am we' Tuhanin sasangbi mikil-mikil sabab da'akan importante inin amban dem Lapal Tuhanin:

*“**Da'a ka'am magtuhan si me' seddili amban Tuhan mabennalin!**”*
(1 Yahiya 5:21)

Wassalam